

Nancy MECKLER:

Anglia

*„Teatrul nu poate schimba oamenii.
Însă poate transmite un fel de a simți și de
a gândi pe care nu-l vei găsi nicăieri altundeva.”*

Alături de Polly Teale, Nancy Meckler este directorul artistic al Companiei Shared Experience, una dintre cele mai longevive trupe de turneu din Anglia. Dorindu-și o carieră în actorie, Meckler a ajuns regizoare, după cum declară, pentru că era prea timidă să meargă la audiții, și, în ciuda faptului că era femeie, își dorea cu ardoare să lucreze în teatru. Născută în Long Island, New York, și-a început cariera cu grupul de avangardă La Mama Plexus, unde l-a cunoscut pe Eugenio Barba, care la rândul lui studiase cu Grotowsky în Polonia. De la începutul carierei sale a fost atrasă de exercițiile experimentale propuse de Grotowsky, care au influențat grupurile de avangardă din teatrul american: Living Theatre condus de Julian Beck și Judith Malina; Open Theatre inițiat de Joseph Chaikin sau Café La Mama a lui Ellen Stewart. Attrasă de teatrul non-naturalist, fizic, pe care mai târziu îl numește organic, la sfârșitul anilor '60, Nancy Meckler părăsește America pentru a se stabili definitiv în Marea Britanie. Alături de Beth Porter, înființează trupa Warehouse La Mama și în câțiva ani ajunge în centrul mișcării de avangardă londoneze. Trupa funcționează pentru o vreme, însă Meckler își dorește propria companie – „Freehold” – pe care o deschide cu *Antigona* de Sofocle în 1970. Construit pe principiile „teatrului sărac” grotowskian, spectacolul a avut un impact deosebit în teatrul

și presa britanică, despre care s-a scris că reprezintă „motorul mișcării de avangardă londoneze“. În anii următori, Meckler s-a dedicat dramaturgiei contemporane, perioadă în care a pus în scenă texte de Pam Gems, Dennis Potter, Sam Shepard și alții. Cu Shepard a legat o prietenie pe viață, Meckler fiind regizoarea care l-a introdus în peisajul teatral britanic și european. Parcursul său regizoral se continuă cu Hampstead Theatre, Leicester Haymarket, ca apoi să lucreze cu Royal Shakespeare Company și National Theatre la Londra. Ultimele sale creații la RSC au fost *Comedia erorilor* (2005) și *Romeo și Julieta* (2006). Însă pasiunea lui Meckler a rămas pentru laboratorul de teatru, mic, intim, de turneu care permite, pe de o parte, asumarea de riscuri artistice, și, pe de alta, prezentarea lor în circuite naționale și internaționale. În prezent, actori de la Bouffes du Nord se îndreaptă spre Shared Experience, unde vor să lucreze cu Nancy Meckler. În prezent, Jeffery Kissoon (unul dintre actorii lui Peter Brook din *Mahabharata*) joacă în *Oreste* de Euripide, producție Shared Experience, în regia semnată de protagonistul interviului de mai jos.

Cătălina Panaitescu: *Care sunt preocupările dumneavoastră artistice în prezent?*

Nancy Meckler: În ceea ce privește profesia mi-am dorit întotdeauna să-mi fac treaba cum trebuie. Am căutat materiale care să mă provoace artistic, să nu mă repet și să fac în așa fel încât să creez o nouă experiență. De-a lungul carierei mele am încercat să creez echipe cu oricine am lucrat, iar acum sunt în căutarea unui director artistic care să preia Shared Experience, ca la bătrânețe să mă pot retrage cu inima împăcată, lăsând compania pe mâini bune.

C.P.: *Sunteți directorul artistic al companiei Shared Experience. Cum a început totul?*

N.M.: Compania a fost înființată în 1975 de Mike Alfreds, care a fost la conducerea ei timp de doisprezece ani. Când a plecat, au anunțat postul de director artistic pe care l-a văzut un prieten de-al meu, care m-a întrebat dacă nu sunt interesată. Am aplicat și am preluat cârma trupei din 1988.

C.P.: *În comparație cu alte companii de aceeași scală, unde ați situa Shared Experience acum, artistic vorbind, în peisajul teatral londonez?*

N.M.: De cele mai multe ori suntem văzuți că promovăm un teatru de mișcare. Specificul companiei este că pentru noi textul este la fel de important ca și partea fizică. Din anumite considerente reprezintă chiar punctul de plecare. De obicei, lucrăm cu actori de text cărora le prezentăm metode de explorare bazate pe mișcare; celelalte companii de acest tip insistă pe mișcare, ca abia în ultimele etapele să introducă și textul. Noi abordăm procesul de creație din perspectivă opusă.

C.P.: *În filmul dumneavoastră „Alive and Kicking“ ați prezentat un moment critic din viața unei companii de spectacol. Acolo era vorba de un director al unei trupe de dans, care, îmbătrânit și obosit de provocările de zi cu zi, nu mai vedea cum ar putea să revitalizeze compania a cărei existența era deja amenințată din exterior. A existat o astfel de criză la Shared Experience?*

N.M.: Când am preluat Shared Experience, compania își pierduse directorul artistic și tocmai achiziționase două studiouri de repetiții la Soho Laundry. Din pricina plecării directorului, Arts Council amenința că taie orice sursă de finanțare. Însă membrii consiliului de administrație au semnat o petiție în care cereau să se mențină finanțarea în condițiile în care găsesc un nou director artistic. Ceea ce s-a și întâmplat, iar compania a reușit să supraviețuiască.

C.P.: *În prezent, datorită faptului că Westminster City Council a hotărât să consolideze clădirea în care vă aflați, și că astfel veți pierde și cele două studiouri de la Soho Laundry, mă gândeam că acesta ar fi un moment dificil.*

N.M.: Diferența este că încă ne păstrăm finanțarea, iar consiliul este obligat să ne ofere alt spațiu de lucru. Se poate să fie dificil și stresant, însă nu cred că se pune în pericol existența companiei.

C.P.: *Ați menționat mai devreme că sunteți în căutarea unui al treilea director artistic. V-ați gândit la cineva anume pentru această poziție?*

N.M.: Nu. Acum suntem în etapa în care abia am lansat public această propunere.

C.P.: *Shared Experience este deseori percepută ca o companie feministă. Care este poziția dumneavoastră în legătură cu această etichetă aplicată trupei?*

N.M.: Probabil că este de înțeles, datorită faptului că sunt multe femei care lucrează în companie; multe dintre proiectele noastre sunt despre femei, deși cred că în ultima vreme cuvântul feminism este interpretat și folosit greșit. Sugerează mai degrabă îngustime decât deschidere. La nivel subliminal poate că suntem o companie feministă, pentru că suntem femei și ne preocupăm problemele noastre. Însă o companie cu adevărat feministă există cu scopul de a promova problemele femeilor. Iar noi nu existăm pentru așa ceva. Noi suntem aici să explorăm procesul creativ care nu se limitează la statutul de a fi femeie.

C.P.: *În aceste condiții, cum vedeți compania evoluând?*

N.M.: Nu avem un plan stabilit. Mi-ar plăcea să participăm la mai multe festivaluri internaționale, iar, în prezent, ar fi extraordinar dacă am găsi un al treilea director artistic, ca să asigure prospețimea și parcursul ascendent al companiei. Acestea sunt cele două obiective majore pe care ni le-am propus.

C.P.: *Ați fi interesați să veniți în România?*

N.M.: Absolut. Încercăm să mergem oriunde suntem invitați, însă în ultima vreme am făcut numai turnee naționale, din motive financiare. Sentimentul este că dacă British Council are bani, atunci ar trebui să-i investească în Marea Britanie, decât să cheltuiască o sumă enormă să ducă o companie ca Shared Experience peste hotare. Acesta este și unul dintre motivele pentru care numai câteva companii britanice reușesc să participe la evenimente internaționale.

C.P.: *În cariera dumneavoastră ați lucrat și la National Theatre și la Royal Shakespeare Company, precum și cu Shared Experience. Care este diferența între a lucra cu o instituție de tipul Naționalului londonez și o companie de turneu?*

N.M.: Cu o trupă formată din câțiva oameni poți să fii absolut idealist și să-ți urmezi visurile 100%. Într-o companie mică, dacă cineva nu contribuie la realizarea acestor idealuri, atunci se autoelimină. În cazul unor instituții gigant, cum este cea din Stratford, lucrurile se complică. Este mai greu să spui „eu așa vreau să lucrez”, pentru că sunt o mulțime de angajați, fiecare cu stilul propriu. Deci trebuie să te adaptezi mai mult, să faci compromisuri și să nu te aștepti ca toată lumea să fie interesată în procesul creativ. Pe când, într-o companie ca Shared Experience, poți să spui tuturor care lucrează că trebuie să fie interesați în partea de creație, pentru că altfel nu au ce căuta acolo.

C.P.: *Ce înseamnă proces de creație?*

N.M.: Este un forum deschis, unde este posibilă o colaborare totală între toți membrii echipei, un parcurs care investighează și explorează natura spectacolului de teatru.

C.P.: *Cum ați descrie prima zi de repetiții la Shared Experience?*

N.M.: La început, pentru că actorii nu se cunosc între ei, lucrăm o mulțime de jocuri și exerciții fizice. Toate acestea sunt destinate, pe de o parte, depășirii pragului unei timidități inițiale și ca membrii echipei să se relaționeze și să se cunoască foarte repede. Cred că exercițiile și jocurile sunt esențiale pentru această etapă de inițiere.

C.P.: *Folosiți exerciții de improvizație?*

N.M.: Da, însă nu neapărat în prima zi, pentru că mulți actori găsesc că este dificil.

C.P.: *Care sunt etapele unui proiect teatral inițiat și coordonat de dumneavoastră?*

N.M.: Când montezi o piesă în Anglia trebuie să ai decorul stabilit cu câteva săptămâni înainte de a începe lucrul efectiv. Nu este o situație unde intri în sala de repetiții și explorezi până îți dai seama cum o să arate producția finală. Sunt anumite decizii care trebuie luate cu mult timp înainte; în special întâlniri și discuții cu scenograful despre ideea spectacolului, ca atunci când începi să existe deja un concept și o direcție asupra producției; însă nu ai nici un detaliu. Ideea este să faci piesa să funcționeze, însă nu știi ce anume o va face să meargă. De multe ori, actorii vin cu propuneri, iar repetițiile se transformă într-un lanț de încercări – o călătorie în care descoperi cum să faci să funcționeze o mașinărie cât mai bine cu putință.

C.P.: *În „Alive and Kicking” vorbiți despre împlinirea personală și viața trăită la maxim. Cum ați reușit să îmbinați viața de familie și profesia?*

N.M.: Adevărul este că atunci când erau copiii mici nu am lucrat prea mult. Niciodată nu m-am priceput „să mă pun pe piață”, și făceam numai două spectacole pe an și acelea foarte scurte. Familia contează foarte mult pentru mine, iar ei au fost cei care m-au sprijinit de la bun început. De cele mai multe ori a fost ca un act de jonglerie, așa cum este pentru toată lumea.

C.P.: *Vă simțiți împlinită ca regizor?*

N.M.: Am fost incredibil de norocoasă să mă alătur Companiei Shared Experience, pentru că atunci când ai un loc al tău, depinde de tine să hotărăști în câte proiecte vrei să te implici. Este fantastic să ai libertatea de alegere și, în plus, avantajul de a avea un salariu care vine cu regularitate din 1988. În Anglia, este foarte dificil să lucrezi ca regizor independent, deoarece, chiar dacă faci patru spectacole pe an, abia reușești să te menții la suprafață. Cu siguranță nu ți-ai permite un apartament într-o zonă drăguță. Veniturile unui regizor în Marea Britanie sunt incredibil de mici, cu excepția cazurilor când un spectacol se vinde în West End și atunci deții drepturile de autor. La Londra, ca regizor independent este aproape imposibil să supraviețuiești.

C.P.: *Nu sună prea optimist...*

N.M.: Nici vorbă. De aceea foarte mulți oameni de teatru merg în provincie și preiau un teatru regional care le oferă siguranța unui salariu lunar.

C.P.: *Sau lucrează în alte țări.*

N.M.: Da, pentru că sunt foarte bine plătiți.

C.P.: *Dacă un absolvent de la Teatru ar veni acum și v-ar întreba ce înseamnă teatru cu T mare, ce i-ați răspunde?*

N.M.: Oamenii dintotdeauna au avut nevoie de teatru. În antichitate se făceau jocuri și ritualuri dedicate zeităților, pentru că se credea că puterea lor miraculoasă îi va ajuta să-și înfrunte frica și să depășească cu bine piedicile vieții. Deseori oamenii au născocit istorii, legende despre întâmplări eroice, fapte vitejești sau subiecte inspirate din realitatea de zi cu zi. Cred că dintotdeauna a existat acest apetit al umanității de a născoci povești care exprimă lucruri minunate sau îngrozitoare despre ce înseamnă să fii viu. Dacă se elimină teatrul, atunci ar mai rămâne muzica și poezia. Dacă le înlături și pe acestea, înseamnă că totul rămâne închisat și nu se mai exprimă nimic în exterior. Iar ființa umană întotdeauna a avut dorința de a-și împărtăși temerile și speranțele. Iar teatrul este o modalitate de exprimare. De o forță extraordinară.

C.P.: *Tocmai ați terminat „Romeo și Julieta” la Royal Shakespeare Company, iar acum lucrați la „Oreste” pentru Shared Experience. De ce reinterpretări și de ce nu dramaturgie contemporană?*

N.M.: Sunt foarte interesată de scriitura de acum și am avut o perioadă când am lucrat numai piese noi. Însă este foarte dificil pentru Shared Experience să

promoveze texte contemporane, pentru că în primul rând trebuie să le prezentăm în turnee naționale, trebuie să obținem rezervări, iar teatrele nu își asumă riscul să preia o piesă despre care nu știu nimic. Deci noi trebuie să facem o ofertă care să rezoneze la un anumit nivel. Shared Experience nu este finanțată suficient ca să-și permită să scoată la lumină dramaturgia de sertar. Chiar dacă ne-am aventurat într-o asemenea inițiativă, onorariul de spectacol ar fi foarte mic, iar publicul nu ar fi interesat. Ar fi foarte dificil să obținem un spațiu, doar de dragul de a face o piesă nouă.

C.P.: Nu numai „o piesă nouă”, ci un text actual de valoare.

N.M.: Da, însă chiar și un text bun ar fi problematic. De exemplu, avem relații extraordinare cu Oxford Playhouse, dar dacă venim cu o piesă nouă nu ne-ar mai oferi spațiu de joc. Numai dacă avem o celebritate în distribuție sau ceva cu care publicul să se relaționeze într-un fel. Altfel devine totul prea riscant.

C.P.: Există vreo piesă pe care vă doriți să o lucrați, dar pe care, din anumite motive, nu ați reușit încă să o puneți în scenă?

N.M.: Mi-ar plăcea să fac *Trei surori* a lui Cehov, însă nu cred că este potrivită pentru Shared Experience.

C.P.: De ce nu?

N.M.: În primul rând, sunt aproape paisprezece actori în distribuție – ceea ce este dificil pentru o companie de turneu; este un spectacol foarte scump care nu se vinde ușor. Totodată a fost și ultimul proiect al lui Mike Alfreds, care aproape a îngropat compania în datorii. Ca viziune artistică, Shared Experience se dedică pieselor expresioniste, nonnaturaliste, iar *Trei surori* nu este un text expresionist. Sunt o mulțime de piese pe care mi-aș dori să le fac, de exemplu *Opera de trei parale* sau *Sâmbătă, duminică, luni* a lui De Filippo, dar pe care nu ni le permitem în prezent.

C.P.: Aveți planuri pentru o altă producție cinematografică?

N.M.: Este foarte dificil să pui pe picioare un proiect de film. Deși au avut succes la festivaluri, filmele mele nu făcut niciodată încasări extraordinare. În plus, dacă vrei să-ți reușească un proiect de film, trebuie să jonglezi cu cel puțin trei propuneri în același timp, să lucrezi 12 ore pe zi și să dispui de o rezervă inepuizabilă de energie și timp ca să transformi totul în realitate palpabilă. Iar eu nu dispun de acestea. Am fost foarte norocosă că am reușit să fac două filme. Soțul meu lucra la Film Four și era interesat să facă un film după un spectacol pe care l-am realizat cu ani în urmă, care se numea *Sora mea este acasă*. Mi-a spus că dacă îmi găsesc producător, atunci îl facem. Efectiv mi s-a înmănat acest proiect, iar eu mi-am găsit casa de producție.

C.P.: Și așa l-ați făcut...

N.M.: Exact. La fel s-a întâmplat cu *Alive and Kicking* – contractele erau semnate, bugetul aprobat, iar John Schlesinger urma să facă regia. Între timp el a primit o ofertă foarte bună de la Hollywood, a acceptat-o, iar producătorul m-a întrebat dacă nu mi-ar plăcea să mă dedic acestui film. Ceea ce am acceptat, însă iarăși a fost un proiect care pur și simplu mi-a fost înmănat. Deși îmi place la nebunie arta imaginilor în mișcare, nu a trebuit să-mi pierd timpul și energia să-i conving pe alții să mă lase să fac film. Ceea este o experiență cu totul diferită.

C.P.: Care este credo-ul dumneavoastră ca director artistic al Companiei Shared Experience?

N.M.: Shared Experience trebuie să rămână o companie absolut idealistă, care caută în continuare materiale periculoase, riscante decât să joace la sigur. Pentru sănătatea trupei, cred că este esențial să te simți întotdeauna provocat.